

Sprawy połączone C-403/08 i C-429/08

**Football Association Premier League Ltd i in.
przeciwko
QC Leisure i in.**

i

**Karen Murphy
przeciwko
Media Protection Services Ltd**

[wnioski o wydanie
orzeczenia w trybie prejudycjalnym,
złożone przez
High Court of Justice (England & Wales),
Chancery Division, i przez High Court of Justice (England & Wales),
Queen's Bench Division (Administrative Court)]

Przekaz satelitarny — Transmisja spotkań piłkarskich — Odbiór przekazu przy
użyciu kart do dekodowników satelitarnych — Karty do dekodowników satelitarnych
zgodnie z prawem wprowadzone do obrotu w państwie członkowskim i używane
w innym państwie członkowskim — Zakaz sprzedaży i używania w państwie
członkowskim — Wyświetlanie programów z naruszeniem przyznanych praw
wyłączych — Prawo autorskie — Prawo do transmisji telewizyjnej — Licencje
wyłączne na nadawanie na terytorium jednego państwa członkowskiego — Swoboda
świadczenia usług — Artykuł 56 TFUE — Konkurencja — Artykuł 101 TFUE —
Ograniczenie konkurencji ze względu na cel — Ochrona usług warunkowego
dostępu — Nielegalne urządzenie — Dyrektywa 98/84/WE — Dyrektywa
2001/29/WE — Zwielokrotnianie utworów w pamięci dekodera satelitarnego
i na ekranie telewizora — Wyjątek od prawa zwielokrotniania — Publiczne
udostępnianie utworów w lokalach gastronomicznych — Dyrektywa 93/83/EWG

Opinia rzecznika generalnego J. Kokott przedstawiona w dniu 3 lutego 2011 r. I - 9090
 Wyrok Trybunału (wielka izba) z dnia 4 października 2011 r. I - 9159

Streszczenie wyroku

1. *Swoboda świadczenia usług — Prawna ochrona usług opartych lub polegających na warunkowym dostępie — Dyrektywa 98/84 — Urządzenie nielegalne — Pojęcie — Urządzenia dekodujące zgodnie z prawem wprowadzone do obrotu w państwie członkowskim i używane w innym państwie członkowskim — Wyłączenie*
 (dyrektywa 98/84 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 2 lit. e))
2. *Swoboda świadczenia usług — Prawna ochrona usług opartych lub polegających na warunkowym dostępie — Dyrektywa 98/84 — Zakres stosowania — Przepisy krajowe zakazujące używania zagranicznych urządzeń dekodujących — Wyłączenie*
 (dyrektywa 98/84 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 3 ust. 2)
3. *Swoboda świadczenia usług — Swobodny przepływ towarów — Przepisy krajowe wiążące się z tymi dwoma podstawowymi wolnościami — Badanie w świetle tej spośród nich, która ma znaczenie pierwszorzędne*
 (art. 56 TFUE)
4. *Swoboda świadczenia usług — Ograniczenia — Urządzenia dekodujące zgodnie z prawem wprowadzone do obrotu w państwie członkowskim i używane w innym państwie członkowskim w celu transmisji spotkań sportowych*
 (art. 56 TFUE)
5. *Konkurencja — Porozumienia, decyzje i uzgodnione praktyki — Porozumienia między przedsiębiorstwami — Naruszenie konkurencji — Umowy licencyjna na wyłączność pomiędzy podmiotem praw własności intelektualnej i organizacją nadawczą — Zakaz dostarczania urządzeń dekodujących ową transmisje poza terytorium, którego dotyczy umowa licencyjna — Niedopuszczalność*
 (art. 101 TFUE)
6. *Zbliżanie ustawodawstw — Prawo autorskie i prawa pokrewne — Dyrektywa 2001/29 — Harmonizacja niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym — Prawo do zwielokrotniania — Zwielokrotnianie częściowe — Zakres*
 (dyrektywa 2001/29 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 2 lit. a))

7. *Zbliżanie ustawodawstw — Prawo autorskie i prawa pokrewne — Dyrektywa 2001/29 — Harmonizacja niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym — Prawo do zwielokrotniania — Wyjątki i ograniczenia (dyrektywa 2001/29 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 5 ust. 1)*
8. *Zbliżanie ustawodawstw — Prawo autorskie i prawa pokrewne — Dyrektywa 2001/29 — Harmonizacja niektórych aspektów prawa autorskiego i praw pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym — Publiczne udostępnianie — Pojęcie (dyrektywa 2001/29 Parlamentu Europejskiego i Rady, art. 3 ust. 1)*
9. *Zbliżanie ustawodawstw — Prawo autorskie i prawa pokrewne — Dyrektywa 93/83 — Skutki — Legalność czynności zwielokrotniania zachodzących w pamięci dekodera satelitarnego i na ekranie telewizora — Brak (dyrektywa Rady 93/83)*

1. Wykładni pojęcia nielegalnego urządzenia w rozumieniu art. 2 lit. e) dyrektywy 98/84 w sprawie prawnej ochrony usług opartych lub polegających na warunkowym dostępie należy dokonywać w ten sposób, iż nie obejmuje ono ani zagranicznych urządzeń dekodujących – zapewniających dostęp do usług przekazu satelitarnego organizacji nadawczej, które są produkowane i sprzedawane za zezwoleniem tej organizacji, lecz używane, wbrew jej woli, poza obszarem geograficznym, na który zostały dostarczone – ani urządzeń uzyskanych lub aktywowanych w wyniku podania nieprawdziwego nazwiska i adresu ani urządzeń używanych z naruszeniem ograniczenia

umownego pozwalającego na używanie ich jedynie do celów prywatnych.

W istocie przepis ten definiuje pojęcie nielegalnego urządzenia jako wyposażenie lub oprogramowanie zaprojektowane lub przystosowane do udostępniania usług chronionych w zrozumiałej formie bez zezwolenia świadczącego usługi. Brzmienie to ogranicza się tym samym do wyposażenia będącego przedmiotem ręcznych lub zautomatyzowanych operacji przed rozpoczęciem używania i umożliwiającego odbiór chronionych

usług bez zgody świadczącego usługi. W konsekwencji brzmienie to odnosi się jedynie do wyposażenia wyprodukowanego, przerobionego, przystosowanego lub ponownie przystosowanego bez pozwolenia świadczącego usługi i nie obejmuje używania zagranicznych urządzeń dekodujących.

przepisy nie są objęte dziedziną regulowaną przez tę dyrektywę.

(por. pkt 74; pkt 2 sentencji)

Natomiast urządzenia te produkowane i wprowadzane do obrotu za zezwoleniem świadczącego usługi, nie umożliwiają dostępu bez opłaty do chronionych usług ani nie umożliwiają lub ułatwiają obchodzenia środków technologicznych powziętych w celu ochrony opłaty za te usługi, zważywszy, iż w państwie członkowskim, w którym wprowadzono je do obrotu, opłata została uiszczona.

(por. pkt 63, 64, 66, 67; pkt 1 sentencji)

2. Artykuł 3 ust. 2 dyrektywy 98/84 w sprawie prawnej ochrony usług opartych lub polegających na warunkowym dostępie nie stoi na przeszkodzie przepisom krajowym zabraniającym używania zagranicznych urządzeń dekodujących, w tym urządzeń uzyskanych lub aktywowanych w wyniku podania nieprawdziwego nazwiska i adresu lub urządzeń używanych z naruszeniem ograniczenia umownego pozwalającego na używanie ich jedynie do celów prywatnych, ponieważ takie

3. Jeżeli przepis prawa krajowego wiąże się zarówno ze swobodnym przepływem towarów, jak i ze swobodą świadczenia usług, to Trybunał poddaje go analizie zasadniczo pod kątem jednej tylko z tych dwu podstawowych swobód, jeżeli okaże się, że jedna z nich ma zupełnie drugorzędne znaczenie w stosunku do drugiej i można ją z tą drugą powiązać. Chociaż w dziedzinie telekomunikacji te dwa aspekty są często ze sobą blisko związane i niemożliwe jest uznanie jednego za zupełnie drugorzędny w stosunku do drugiego, nie jest tak w wypadku gdy przepisy krajowe nie mają za przedmiot urządzeń dekodujących w celu określenia wymogów, którym muszą one odpowiadać, lub warunków, na jakich mogą być one sprzedawane lecz dotyczą ich jedynie jako instrumentu umożliwiającego abonentom korzystanie z kodowanych usług nadawczych.

(por. pkt 78, 79, 82)

4. Wykładni art. 56 TFUE należy dokonywać w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie przepisom państwa członkowskiego

delegalizującym przywóz, sprzedaż i używanie w tym państwie członkowskim zagranicznych urządzeń dekodujących umożliwiających dostęp do kodowanej usługi przekazu satelitarne pochodzącej z innego państwa członkowskiego i zawierającej przedmioty objęte ochroną na podstawie przepisów tego pierwszego państwa. Ani okoliczność, iż zagraniczne urządzenie dekodujące zostało uzyskane lub aktywowane po przedstawieniu nieprawdziwego nazwiska i adresu z zamiarem obejścia omawianego ograniczenia terytorialnego, ani okoliczność, iż urządzenia tego używano do celów handlowych, podczas gdy było ono zarezerwowane do użytku prywatnego, nie unieważniają powyższego wniosku przedstawionego.

zapewniona, gdy dane podmioty praw otrzymują wynagrodzenie za przekaz objętych ochroną przedmiotów z państwa członkowskiego emisji programu, w którym nastąpił przekaz zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. b) dyrektywy 93/83 w sprawie koordynacji niektórych zasad dotyczących prawa autorskiego oraz praw pokrewnych stosowanych w odniesieniu do przekazu satelitarne oraz retransmisji drogą kablową, i w którym należne jest stosowne wynagrodzenie zaś zainteresowane podmioty praw mogą żądać w tym państwie członkowskim kwoty uwzględniającej faktycznych i potencjalnych odbiorców zarówno w państwie członkowskim emisji programu, jak też w każdym innym państwie, w którym są odbierane programy zawierające przedmioty objęte ochroną.

Ograniczenie to nie może być uzasadnione w świetle celu ochrony praw własności intelektualnej.

Niewątpliwie spotkania sportowe jako takie mają jedyny w swoim rodzaju i w tym zakresie oryginalny charakter, który może przekształcić je w przedmioty godne ochrony porównywalnej z ochroną utworów. Jednakże ponieważ w zakresie w jakim ochrona praw, które stanowią szczególnie przedmiot własności intelektualnej, gwarantują danym podmiotom praw jedynie stosowne wynagrodzenie nie zaś najwyższe możliwe wynagrodzenie z tytułu handlowego użycia przedmiotów objętych ochroną ochrona ta jest

Jeżeli chodzi o dodatkowe opłaty uiszczane przez organizacje nadawcze w zamian za przyznanie wyłączności terytorialnej, mogą one doprowadzić do sztucznych różnic cenowych pomiędzy krajowymi rynkami podzielonymi barierami, ponieważ takie bariery i sztuczne różnice cenowe są nie do pogodzenia z zasadniczym celem traktatu, którym jest realizacja rynku wewnętrznego. W tych okolicznościach nie można uważać, że rzeczone dodatkowe opłaty stanowią część stosownego wynagrodzenia, które musi być zapewnione zainteresowanym podmiotom praw, a zatem uiszczanie takich dodatkowych opłat wykracza poza

to, co jest konieczne, aby zapewnić tym podmiotom stosowne wynagrodzenie.

zbadana w celu sprawdzenia, czy zawiera takie elementy.

(por. pkt 100, 106–108, 113–117, 125, 131; pkt 3 sentencji)

(por. pkt 159; pkt 5 sentencji)

5. Klauzule umowy licencyjnej na wyłączność zawartej pomiędzy podmiotem praw własności intelektualnej i organizacją nadawczą stanowią ograniczenie konkurencji zabronione przez art. 101 TFUE, w sytuacji gdy nakładają na tę organizację obowiązek niedostarczania urządzeń dekodujących umożliwiających dostęp do objętych ochroną przedmiotów tego podmiotu na zewnątrz terytorium, którego dotyczy ta umowa licencyjna.
7. Czynności zwielokrotniania, które zachodzą w pamięci dekodera satelitarnego i na ekranie telewizora, spełniają przesłanki określone w art. 5 ust. 1 dyrektywy 2001/29 w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym i w konsekwencji czynności te mogą być dokonywane bez zezwolenia zainteresowanych podmiotów praw autorskich.

(por. pkt 182; pkt 6 sentencji)

(por. pkt 146; pkt 4 sentencji)

6. Wykładni art. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29 w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy dokonywać w ten sposób, że prawo do zwielokrotniania rozciąga się na mające przejściowy charakter fragmenty utworów w pamięci dekodera satelitarnego i na ekranie telewizora, pod warunkiem że fragmenty te zawierają elementy stanowiące wyraz własnej twórczości intelektualnej zainteresowanych autorów, przy czym całość złożona z jednocześnie zwielokrotnianych fragmentów musi być
 8. Wykładni pojęcia publicznego udostępniania w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym należy dokonywać w ten sposób, że obejmuje ono transmitowanie nadawanych utworów klientom obecnym w lokalu gastronomicznym przy użyciu ekranu telewizora i głośników.
- W istocie gdy transmitowanie nadawanego utworu następuje w miejscu publicznie dostępnym na rzecz publiczności

dotatkowej w stosunku do posiadaczy odbiorników telewizyjnych, którzy – po-
jedynczo, w gronie prywatnym lub ro-
dzinnym – odbierają nadawany sygnał
i oglądają programy, dodatkowa publicz-
ność, której posiadacz odbiornika telewi-
zyjnego pozwala na korzystanie z dźwię-
ku lub obrazu utworu, takie działanie
należy uważać za czynność, za pomocą
której omawiany utwór udostępniany jest
nowej publiczności. Jest tak w przypadku
transmitowania przez właściciela lokalu
gastronomicznego nadawanych utworów
klientom obecnym w tym lokalu, gdyż
klienci stanowią dodatkową publiczność,
która nie była brana pod uwagę przez
autorów, gdy zezwalali na nadawanie ich
utworów.

tej transmisji, lecz która nie jest obecna
w miejscu, z którego dokonywane jest
udostępnianie w rozumieniu motywu 23
dyrektywy o prawie autorskim, czy-
li w miejscu wystawienia nadawanego
utworu.

(por. pkt 198–203, 207;
pkt 7 sentencji)

Ponadto co się tyczy transmitowania
nadawanego utworu odbiorcom nie-
znajdującym się w miejscu, z którego
dokonywane jest udostępnianie w rozu-
mieniu motywu 23 dyrektywy 2001/29,
dyrektywa ta tak jak konwencja berneń-
ska o ochronie dzieł literackich i arty-
stycznych nie obejmuje „bezpośredniego
wystawiania i wykonywania”, przy czym
to ostatnie pojęcie obejmuje wykony-
wanie utworów przed publicznością
znajdującą w fizycznym i bezpośrednim
kontakcie z aktorem lub wykonawcą tych
utworów. Tymczasem elementu pole-
gającego na bezpośrednim fizycznym
kontakcie brakuje właśnie w przypad-
ku transmitowania nadawanego utworu
w miejscu takim jak lokal gastronomicz-
ny przy użyciu ekranu telewizora i gło-
śników publiczności obecnej na miejscu

9. Wykładni dyrektywy 93/83 w sprawie
koordynacji niektórych zasad dotyczą-
cych prawa autorskiego oraz praw po-
krewnych stosowanych w odniesieniu do
przekazu satelitarne go oraz retransmisji
drogą kablową należy dokonywać w ten
sposób, że nie ma ona wpływu na legal-
ność czynności zwielokrotniania zacho-
dzących w pamięci dekodera satelitarne-
go i na ekranie telewizora.

(por. pkt 210; pkt 8 sentencji)